

moeten bouwen, een mestvaalt waarin hij geen orde of regelmaat herkent, en een mestvaalt die niet verdwijnt wanneer hij doet alsof ze niet bestaat. Bovendien heeft de architect nog gelijk ook: de geschiedenis heeft veel vuilnis achtergelaten, die het heden belast en de toekomst verdraait. En het is de taak van de geschiedkunde om orde in die vuilnis te scheppen, door kritisch te schiften, door te onmythologiseren, door steeds opnieuw vragen te stellen, opdat wij weten wie wij zijn. Zonder die wetenschap, die zelfkennis is, komt ook de architect van de toekomst niet verder.

COLUMBUS OP ZESDE PLAATS (Nieuwe Rotterdamse Courant, 16.5.1968)

De Amerikaan Cyrus Gordon, hoogleraar aan de Brandeisuniversiteit in Massachusetts, heeft uit de inscripties op een in Brazilië gevonden kleitablet geconcludeerd dat de Foeniciërs tweeduizend jaar vóór Columbus Brazilië hebben ontdekt. Na de Noormannen, de Ieren, de Indianen (die over land uit Azië naar Amerika zouden zijn getrokken), inwoners van Japan die per vlot naar Ecuador zouden zijn gedreven en een Poolse zeevaarder komt Columbus nu dus pas op de zesde plaats.

Dr. Gordon heeft belangrijke bijdragen geleverd bij de ontcijfering van het lineair A-schrift van de Minoïsche beschaving op Kreta. Het tablet, waarop hij zijn ontdekking baseert, is in 1872 reeds te Parahyba in Brazilië gevonden, maar werd aanvankelijk voor een nogal amateuristische vervalsing gehouden. Dr. Gordon heeft nu echter aangetoond, dat de inscripties geschreven zijn in goed Foenicisch idioom en dat zij daarom authentiek moeten zijn.

Uit de vondst blijkt dat de betrokken Foeniciërs in de zesde eeuw vóór Christus vertrokken zijn van Farao's eiland, een eilandje bij Eilat in de Golf van Akaba. Dr. Gordon wijst ook nog op overeenkomsten tussen de pre-Columbiaanse beschaving van Midden-Amerika en de Mediterrane cultuur.

BOEKBESPREKING

EEN BIOGRAFIE VAN DAVID BEN-GOERION

Door Michel Bar - Zohar, uitg. Bruna.

Een biografie, verschenen tijdens het leven van de titelheld en geschreven door een bewonderaar stemt mij althans bij voorbaat wantrouwend. Men verwacht een panegyriek en weet dat, zo ooit, een afsluitend oordeel over de man en zijn tijd nu niet is te geven. Wat het eerste bezwaar betreft, dat loopt in deze Ben-Goerion biografie in zoverre nogal los, dat het boek genoeg mogelijkheden biedt tot een genuanceerde beoordeling en dus geen zwart-wit tekening opdringt. Dat geldt met name wat de verhouding van de jonge staat Israël tot de V.N. betreft ("de joden houden de V.N. en zijn waarnemers voor het lapje") en de onverzoonlijke houding van Ben-Goerion in het vluchtelingenvraagstuk (trouwens: "de joden (zijn) onverzoonlijke overwinnaars"), maar ook voor de gehele Israëliisch-Arabische problematiek. Wanneer men tenminste onbevooroordeeld

en kritisch lezen wil. Bijvoorbeeld: toen Ben-Goerion in 1955 voor de tweede keer minister van defensie werd luidde hij het "tijdstip van de represailles" in ("tijdstip" voor rekening van de vertaler). Dat begint met een bloedige represalleraid op Gaza: "voor Nasser zal dit het keerpunt zijn in zijn betrekkingen met Israël." De geschiedenis zal later, wanneer ooit de zaken geheel open liggen, over de juistheid van deze en dergelijke constateringën oordelen, voorlopig geven zij gelegenheid tot afstand-nemen.

Dit is overigens de grote moeilijkheid van biografieën als deze: zij verschijnen midden in een ontwikkeling en steunen noodzakelijkerwijze op onvolledige gegevens. Want wel heeft de schrijver Michel Bar-Zohar, journalist en doctor in de politieke wetenschappen, voor het eerst toegang gekregen tot de persoonlijke dagboeken van Ben-Goerion en heeft hij een tijdlang met hem opgetrokken, doch Ben-Goerion weigerde, documenten e.d. over de Suezkwestie vrij te geven of hiervan herinneringen te vertellen. Deze lacune heeft de schrijver zo goed mogelijk aangevuld (hij heeft voor zijn boek enorm veel literatuur doorgewerkt), maar zij blijft desondanks bestaan en is natuurlijk niet de enige. Dit bezwaar van voorbarigheid, dat men tegen elke biografie van deze soort kan aanvoeren, wordt door de auteur nog in de hand gewerkt, doordat zijn boek nogal veel onnodige onduidelijkheden bevat (wie is de "briljante Amerikaanse onderhandelaar" van bladzijde 210 en volgende; wie de "uitstekende journalist" op bladzijde 299 e.v.?) en helaas ook vele bij eerste lezing reeds te constateren onnauwkeurigheden en onjuistheden. Zulke onplezierige dingen waren toch te vermijden geweest indien men zo'n boek eens kritisch door liet lezen voor het ter perse te leggen, dan waren ook de taalfouten vermeden, die een te haastige vertaler waarschijnlijk op zijn geweten heeft. Zéér node mist men een enkel kaartje; lastig is het dat (een vaak voorkomend euvel bij als "populair" beschouwde uitgaven) een index van persoonsnamen ontbreekt, zodat nazoeken te tijdrovend en daardoor onmogelijk wordt. Voor ons een grote vermindering van de bruikbaarheid van deze Bruna-paperback.

Voor de leerlingen is het naar mijn mening uitkijken naar een werk over Israël en zijn Arabische burenen, dat zich niet bij voorkeur op de persoon van Ben-Goerion, hoe belangrijk ook, concentreert, maar een breder overzicht geeft. Voor de docent, die zich goed voor "de laatste halve eeuw" wil prepareren, ondanks de slordigheden een interessant boek.

C. L. A. Daniëls.

Ladislav Mňačko.

DE SMAAK VAN DE MACHT.

A. W. Bruna & Zoon, Utrecht (Grote Beren), f. 8.50

De Tsjechische schrijver Mňačko is in ons land vooral bekend geworden omdat hij vorig jaar als protest tegen de anti-Israëlitische politiek van zijn land naar Israël reisde en diensgevolge zijn staatsburgerschap en onderscheidingen verloor. Reeds eerder was hij met de censuur in aanraking gekomen, welke bovengenoemd, thans in het Nederlands verschenen, boek had verboden, terwijl men trachtte te verhinderen, dat het boek in de vrije wereld zou worden uitgegeven.